

FOSEN NATURVERNFORENING

Adr. : Ytre Ringvei 32, 7100 Rissa Tlf. : 73851430
- foreningen for et bredt, helhetlig og aktivt naturvern på Fosen-

Vår ref.: A.9.2mø

Deres ref.:

Dato: 04.09.23

ROVVILTNEMNDEN I REGION 6
POSTBOKS 2600
7734 STEINKJER

Revidering av forvaltningsplan for store rovdyr i rovviltsregion 6 Midt- Norge.

Merknader.

Målsetting

Rovviltnemndas oppgave er å fastsette bestandsmål for rovdyr som sikrer artens overlevelse gjennom oppfylling av Stortingets bestandsmål samtidig som en ønsker å dempe konfliktnivået og redusere tap av beitedyr. Utgangspunktet denne gang er gjeldende plan fra 2018. Det er opprettet egne forvaltningssoner/ynngleområder rovdyr og egne prioriterte beiteområder.

Lovgrunnlaget

Grunnlovens bestemmelser om å bevare naturmangfoldet (§ 110b) og Bern-konvensjonen om vern om europeiske ville dyr og planter og deres leveområder er grunnleggende. Norge har et spesielt internasjonalt ansvar for arter som har sin største utbredelse her. Naturmangfoldsloven § 5 uttrykker et mål om at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Naturmangfoldloven § 16 inneholder bestemmelse om at høsting bare kan tillates når all dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd. Gaupa er rødlistet, og jakt på en utrydningstrua art vil være kontroversielt. Vi har et ansvar for å bevare arten for framtidige generasjoner. Jfr. i tillegg Viltlovens formålsparagraf om at viltet skal forvaltes i samsvar med Naturmangfoldloven.

Gaupe

Rødlista plasserte tidligere gaupa som sårbar, men nå er den vurdert som sterkt truet. Rødlista bør være et styringsverktøy for forvaltningen. Videre forplikter Stortingsmelding nr. 15, 2003 – 2004 om forvaltningsansvar ovenfor gaupe, jerv, ulv og bjørn. Rovviltforliket 2011 tilsier 39 årlige ynglinger av jerv og 65 årlige ynglinger av gaupe, derav 12 årlige ynglinger av gaupe i Midt- Norge. Gaupa er det eneste viltlevende kattedyret i Skandinavia. Norge har et spesielt internasjonalt forvaltningsansvar for gaupe slik vi også har for jerv, ulv, bjørn og kongeørn.

Gaupe er kategorisert som sterkt truet på Rødlista. Det betyr at risikoen for å dø ut de neste 20 – 100 årene er 20%. I Sverige har de redusert gaupebestanden ved økt avskyting, noe som har ført til redusert effekt av innvandring til Norge. Den norske gaupa vurderes som mer truet enn før.

For gaupe viser svenske modeller at den minste levedyktige bestand MPV varierte mellom 40 og 2000 individ alt etter hvilke forutsetninger som ble lagt til grunn i modellene (Nilsson 2013). Her befinner populasjonen i Norge seg på det nedre sjikt. Med så liten populasjon er faren for innavl relativt stor.

Rovdyrtap

Av vel 2 mill sauer på utmarksbeite kommer ikke 125 000 hjem igjen. Det blir utbetalt erstatning for ca. 20 000 sau og lam vurdert tatt av rovdyr, dvs. ca. 18%. Hele 82% antas tapt av andre årsaker. Men av disse 20 000 er det bare 10% (2000) som er enten dokumentert tatt av rovdyr eller antatt tatt av rovdyr av SNO. Hele 90% blir av statsforvalteren skjønsmessig vurdert tatt av rovdyr. Det er bare ca. 0,12% av beitedyra som faktisk er reelt dokumentert tatt av rovdyr. Samlet utbetaling for landet er ca. 45 mill. Det blir nok også utbetalt mye erstatning uten at det er dokumentert tatt av gaupe. NINA- forskerne Odden og Linnell har funnet at gaupas andel av rovdyrskadene er nede på ca 4%.

Legger en dette til grunn så er gaupa langt fra noen trussel mot beitenæringen. Det ville være mer gunstig å satse på tapsreducerende tiltak for de ca. 82% av dyrene som antas tapt av andre årsaker.

Dette kan skape usikkerhet omkring bestandsregistreringene. En har lagt merke til at mye av tapene er fastsatt rent skjønsmessig av både SNO og ikke minst statsforvalteren. Det bør stilles større krav til dokumentasjon enn det som gjøres i dag. Dette betyr at mer materiale må undersøkes av faglig kompetente personer og miljøer. Flere kadaver må bl.a. sendes Veterinærinstituttet for å sikre diagnostiseringen.

Kvotefastsettelse/bestandsmål

Kvotевedtakene tar ikke tilstrekkelig hensyn til at det skal opprettholdes et godt nok genetisk grunnlag for gaupa. Den vil bli så sterkt redusert i viktige yngleområder at faren for innavl vil øke. En gaupereduksjon i ynglefrie områder får negative konsekvenser i andre områder pga stor bevegelighet mellom områdene. Den sterke nedgangen i Nordland forplikter oss i Midt-Norge til å redusere uttaket. Redusert innvandring fra Sverige truer det genetiske mangfoldet.

Kvotевedtakene blir delvis feilaktig begrunnet med at dette vil være noe av det viktigste for å hjelpe beitenæringen på Fosen. Det fins nesten ikke gaupeskader på Fosen. Hvis gaupebestanden blir lav, vil hjortedyrbestanden øke. Dermed øker sjansen for mer flåttbårne sykdommer hos sau og lam og flåttbårne sykdommer til folk vil øke. Samtidig blir det mindre kadaver til ørna. Dette kan føre til mer sykdom på sau og lam og økende ørneangrep på sau og lam. Effekten av redusert gaupebestand kan derfor få en utilsiktet effekt. Trafikkskader og viltpåkjørslar vil øke betydelig, noe en har erfaring med på Fosen.

Bjørn

Brunbjørnen er sterkt truet ifølge artsdatabankens rødliste. Norsk rødliste for arter er en oversikt over arter som kan ha en risiko for å dø ut fra Norge og må representere noe av det beste vi har av kunnskap. Vi kan ikke drive jakt på arter som er utrydningstruet. En må stoppe enhver jakt av disse artene inntil bestandene igjen er livskraftig. Det må være i alles interesse å bevare også disse artene for framtidige generasjoner. Dette vil også samsvare med formålsparagrafen § 1 i [Lov om jakt og fangst av vilt \(viltloven\)](#)¹ der det heter: «*Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.*».

Kongeørn

I Rovdata er det for de siste 5 år registrert 963 hekkende par. Bestandsmålet fra forliket 2008 er 850 – 1200 par. Det er ca. 50 – 60 hekkende par i Sør- Trøndelag og 60 – 63 hekkende par i Nord- Trøndelag. Dette betyr at det er liten forvaltningsmessig mulighet for å endre dagens praksis. Det er ikke dokumentert vekst på stammen siden 1968. Kongeørna stod på rødlista fram til 2010. Den står fortsatt på Bernkonvensjonen liste II med et betydelig ansvar for å beskytte arten i Norge. Et kongeørnrevir kan være vidt i utstrekning. En felling i den tiden ungene er avhengig av foreldrene ville være uheldig, dvs. i hele 3 måneder etter at de har forlatt reiret. Det må tillegges vekt at ørna i stadig større grad blir utsatt for tungmetallforgiftning, og da spesielt fra blyammunisjon i forbindelse med jakt.

Bestandsutviklingen for kongeørn tilsier at det ikke er rom for endring av dagens forvaltningspraksis. Forsøksordninger med utvidet rett til skadefelling og bestandsreduksjon for Fosen bør avvises inntil videre.

Det er sannsynliggjort for dårlig kvalitetssikring i dokumentasjon for skadepåvisning, og det er uheldig at dette blir lagt til grunn for stortingsavgjørelser mv.. Størst avvik er det at kongeørndrepte lam ikke har blitt obdusert på Veterinærinstituttet i og med at det i obduksjonsmaterialet for andre innsendte dyr er påvist mye sykdom og parasitter. Det er enda mer å hente på tapsreduserende tiltak. Dette betyr at kongeørnbestanden fortsatt må forvaltes som tidligere uten ytterligere tiltak for uttak av individ.

Rovviltnemndas sammensetning/habilitet

Nemndas sammensetning er av en slik art at den svekker tilliten til de avgjørelser som blir vedtatt. Dette gjelder også noen av rovdyrkontaktene. Rovviltnemndas medlemmer har stort sett en negativ innstilling til rovdyr. Avgjørelsene styres mer av næringsinteresser, politiske interesser og egeninteresser. Konklusjonen må derfor bli at nemndas sammensetning svekker tilliten/legitimiteten til nemndas vedtak. Dette betyr at nemnda må få en mer objektiv og nøytral sammensetning enn dagens utvalg. Erfaringer med en del tidligere avgjørelser viser også at rovviltnemndas avgjørelser ofte har gått på tvers av de rådgivende uttalelser som har kommet fra Miljødirektoratet. Klima- og miljødepartementet har uttalt at det skal være krav om politisk bredde i utvalget, noe som mangler i dag. Rovviltnemnda bør derfor ta dette opp til vurdering i høringsrunden.

I all forvaltning er det krav om at habilitetsreglene blir fulgt. I den senere tid har vi sett flere eksempler på at flere høytstående medlemmer av Regjeringen nettopp har blitt felt av manglende praktisering av habilitetsreglene. Formålet med inhabilitetsreglene er å sikre korrekte avgjørelser, opprettholde tilliten til de som fatter avgjørelser og beskytte beslutningstakerne mot at det sås tvil om deres troverdighet. I vurderingen skal det bl.a. legges vekt på om avgjørelsen kan innebære en særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen han har nær personlig tilknytning til. I bestemmelsen er det stilt krav om at det særegne forholdet må være egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet.

I rovviltnemnda sitter det representanter for landbruksnæringen, representanter for politiske partier som har flagget klar motstand mot rovdyr og reineiere. Det vil vel være liten tvil om at mange av disse representantene har en egeninteresse mv. i de saker som rovviltnemnda behandler. Men ingen av representantene har meldt seg inhabil. Medlemmene bør foreta en slik vurdering ved alle møtestart. Vedtakene vil etter vårt syn være ugyldige ifølge vanlige praktiserte regler i forvaltningen. Dette er noe som rovviltnemnda bør søke å få løst i kommende periode. Det må settes i gang en prosess for å løfte dette på et høyere nivå.

Konklusjon

- Større krav til forebyggende tiltak, spesielt i en pågående skadesituasjon.
- Høyere terskel for bruk av betinget skadefelling og ekstraordinære uttak
- Ikke sammenslåing av kvotejaksområder gaupe
- Større forsiktighet med felling hvis bestandsmålet ikke er nådd
- Bestandsmål gaupe er for lavt
- Ny vurdering av rovviltnevdas sammensetning

Med hilsen
Fosen Naturvernforening

Magnar Østerås

Ketil Ring